

SCENARIUSZ ZAJĘĆ / WARSZTATÓW

Temat główny: Czym jest dezinformacja i jak ją rozpoznać?

Czas trwania: ok. 4 godziny lekcyjne (180 minut)

Grupa docelowa: młodzież w wieku 13–18 lat

Forma: warsztaty interaktywne, praca w grupach, ćwiczenia praktyczne, dyskusja

Cele główne:

- Zrozumienie pojęcia dezinformacji i jej wpływu społecznego
- Rozróżnienie dezinformacji od misinformacji
- Poznanie technik manipulacji medialnej
- Nauka korzystania z podstawowych narzędzi fact-checkingowych
- Rozwijanie krytycznego myślenia i odpowiedzialności za treści w internecie

PLAN ZAJĘĆ (ETAPY)

1. START I ROZGRZEWKA (20 minut)

Cel: zaangażowanie grupy, wywołanie pierwszych skojarzeń, aktywacja emocjonalna

Ćwiczenie 1: Mapa pojęć

- Uczestnicy na tablicy lub wspólnej kartce zapisują, co kojarzy im się ze słowem „informacja”.
- Następnie przechodzimy do „dezinformacja” i „fake news”.

Pytania naprowadzające:

- Skąd najczęściej czerpiesz informacje?
- Co to znaczy „weryfikować wiadomość”?
- Czy kiedyś udostępniłeś coś, co okazało się nieprawdziwe?

2. MINI-WYKŁAD

Cel: zbudowanie wspólnej bazy wiedzy

Punkty wykładu:

- Definicje: informacja, misinformacja, dezinformacja
- Kto i dlaczego tworzy dezinformację?

- Przykłady: teoria spiskowa, clickbait, fake news, deepfake

Źródła:

- Slajdy z prezentacji „Sztuczna inteligencja a dezinformacja”

Element dyskusyjny:

- Jakie są skutki społeczne dezinformacji?
- Czy AI jest zagrożeniem czy pomocą?

3. ANALIZA FAŁSZYWYCH TREŚCI – PRACA W GRUPACH (45 minut)

Cel: nauka rozpoznawania cech fake newsów

Zadanie:

Uczestnicy dostają zestaw materiałów:

- screen artykułu z clickbaitowym tytułem
- mem z manipulacją
- post z błędną informacją
- zmanipulowane zdjęcie

Grupy analizują materiały i odpowiadają na pytania:

- Czy to wygląda wiarygodnie?
- Czy znam źródło?
- Jakich emocji to używa?
- Czy są oznaki manipulacji?
- Czy można to zweryfikować?

Narzędzia pomocnicze (do pokazania):

- InVID (do analizy wideo)
- Google Reverse Image
- FactCheck Explorer
- Snopes

4. CHECKLISTA – JAK WERYFIKOWAĆ INFORMACJE (20 minut)

Cel: stworzenie narzędzia do codziennego użytku

Uczestnicy tworzą z prowadzącym check-listę pytań:

1. Czy znam źródło?
2. Czy artykuł ma datę?
3. Czy autor jest podpisany?
4. Czy pojawia się bardzo emocjonalny język?
5. Czy sprawdziłem to w innych źródłach?

5. TWORZENIE FAKE NEWSA (45 minut)

Cel: poznanie mechanizmów manipulacji przez własne doświadczenie

Zadanie grupowe:

- Stwórzcie fake newsa: tekst + obrazek + nagłówek
- Temat dowolny (np. o znanej osobie, wydarzeniu, fikcyjnej sytuacji)
- Użyjcie manipulacji: clickbait, emocje, grafika, itp.

Następnie:

Grupy wymieniają się materiałami i próbują wzajemnie „rozbroić” fake news.

Dyskusja końcowa:

- Co czułeś, tworząc fałszywy przekaz?
- Czy łatwo się nabrać?

6. PODSUMOWANIE + QUIZ (20 minut)

Cel: utrwalenie wiedzy, ewaluacja

Mini-quiz (papierowy lub online):

- 5–6 pytań zamkniętych (np. Co to jest deepfake? Jakie są źródła dezinformacji?)

Dyskusja podsumowująca:

- Co zapamiętałeś z dzisiejszych zajęć?
- Co z tego przyda Ci się na co dzień?
- Co warto powiedzieć innym?

Zadanie na później:

Przez tydzień notuj wszystkie informacje z sieci, które wydają Ci się podejrzane – przynieś je na kolejne zajęcia.

MATERIAŁY DO PRZYGOTOWANIA:

- slajdy
- pakiet screenów i postów do analizy
- karta pracy: analiza fake newsa
- karta: „Checklista – zanim udostępnisz”
- quiz (papierowy lub online)